

Toespraak Edjo Frank – opening TRAGEDIES TO REMEMBER in Westerbork 5 februari 2012

Dit jaar is het 70 jaar geleden dat mijn opa Jonas Frank en mijn oma Esther, direct bij aankomst in het vernietigingskamp Auschwitz, werden vermoord.

Hun tragische lot begon met het verschrikkelijke bombardement van 14 mei 1940 op het centrum van Rotterdam.

Het grote winkelpand en woonhuis aan het Strooveer werden getroffen door een voltreffer. Magazijn De Ooievaar stond in vuur en vlam.

Opa, oma en mijn vader Cobie Frank ontsnapten uit de vuurzee. Via een tijdelijk onderkomen in de wijk Schiebroek betrokken zij een woning in de Van Beuningenstraat, hoek Statensingel. Het winkelbedrijf werd gehuisvest in de noodwinkelpanden aan de Statenweg.

Er werd een Nederlandse “Verwalter” aangesteld, een toezichthouder, die systematisch het bedrijf leegroofde.

Mijn vader nam toen al deel aan diverse verzetsgroepjes en aan een Joodse knokploeg.

In het midden van juli 1942 kwamen de eerste oproepen van de Nazi bezetter dat de Joodse Rotterdamse burgers zich moesten melden bij Loods 24 voor deportatie naar het oosten.

Selma, mijn moeder, toen nog niet getrouwd, kreeg een oproep voor het eerste transport en ging onmiddellijk in de onderduik op een adres in Het Witte Dorp, dat door mijn vader al was voorbereid.

Op verzoek van de Joodse Raad gingen mijn vader en zijn broer Alex op 30 juli 1942 met een door de Joodse Raad verstrekte vrijgeleide naar Loods 24, om de vertrekkende Joodse burgers te helpen en voedselpakketten uit te reiken.

Al snel werd het mijn vader duidelijk dat ook zij in de val zaten en met het zelfde transport zouden worden gedeporteerd.

Zij vonden een schuilplaats in de barak en ontsnapten de volgende ochtend, nadat mijn vader een Duitse bewaker heeft uitgeschakeld.

Vanaf dat moment was hun lot bezegeld.

Enkele weken later is mijn vader weer thuis bij zijn ouders in de Van Beuningenstraat nadat hij - sein veilig - had gekregen op zijn schuiladres. De volgende dag staat er een arrestatieteam van de Rotterdamse politie aan de deur. Aan opa Jonas wordt gevraagd of zijn zoon thuis is. Mijn vader springt achter uit het raam en ontsnapt opnieuw. Opa en oma worden meegenomen door het arrestatieteam, waarna opa Jonas op het hoofdkantoor van de SD en de Gestapo op de Heemraadssingel wordt ondervraagd en hevig in zijn gezicht geslagen. Het schuiladres van zijn zoon geeft hij echter niet prijs.

Op vrijdag 28 augustus 1942 worden mijn beide grootouders vanaf het hoofbureau van politie annex gevangenis aan het Haagscheveer naar het doorvoerkamp Westerbork gebracht.

Twee dagen later, op zondagavond om 7 uur, schrijft opa Jonas haastig een laatste afscheidsbrief, waarin hij ook nog vraagt 7 gulden 50 te sturen naar iemand in het Kamp, waarvan hij het geld heeft geleend. Zijn laatste woorden zijn: Alles komt regt.

Maandagochtend 31 augustus 1942 om 7 uur vertrekken zij met de trein naar Auschwitz.

Een groot deel van de familie treft het zelfde lot.

In de expositie zijn enkele overgebleven foto's en documenten te zien die deze nootlottige geschiedenis van 2 gewone Rotterdamse burgers in beeld brengen. In de catalogus, de tentoonstellingsreader, is meer achtergrondinformatie en beeldmateriaal terug te vinden.

De tijd heelt niet alle wonden. Daarvoor is menselijke inzet nodig. Om te herdenken en de herinnering levend te houden. Maar belangrijker nog, om lessen te trekken uit de geschiedenis en om te voorkomen dat de geschiedenis zich herhaalt.

Helaas hebben sindsdien vele massamoorden de mensheid getroffen.

Ook in ons eigen Nederland is blijvende waakzaamheid geboden tegen de toenemende intolerantie en de opgeklopte haatcampagnes ten opzichte van mensen met een andere afkomst, religie of seksualiteit.

Het Nederlandse asylbeleid is een van de hardvochtigste van Europa.

Het bouwen van muren, waar dan ook, is geen oplossing tegen gevoelens van onveiligheid of van angst.

Wij zullen bruggen moeten bouwen. Bruggen van vrede. Bruggen van tolerantie. Bruggen van begrip. Bruggen voor een gezamenlijke toekomst.

De gedichten TRAGEDIES TO REMEMBER zijn ontstaan om ruimte te geven aan mijn gevoelens en gedachten, om betekenis te geven aan wat bijna niet te bevatten valt, om het verdriet een plek te bieden en vooral om de hoop hoog te houden.

Uiteindelijk gaat het wat betreft de Holocaust niet om de grote getallen, de eindeloze rijen namen. Het gaat om elk uniek, individueel leven. Elke unieke man, vrouw of kind. Iedereen heeft een eigen identiteit. Iedereen heeft een naam.

Het project TRAGEDIES TO REMEMBER wil laten zien dat ook uitzonderlijke tragedies hun oorsprong vinden in kleine, ogenschijnlijk niet zo ernstige gebeurtenissen en maatregelen, die gericht zijn op het in een uitzonderingspositie plaatsen van een groep mensen. Gewoon, omdat ze andere cultuur of religie hebben, een andere huidskleur, een exotische achternaam, een ander paspoort.

Het gebeurt ook in ons land, hier, om ons heen, elke dag.

Soms met beledigende bejegingen, met respectloos taalgebruik of met politiek avonturisme. Soms met regelrechte haat-praat. Maar vaker heel subtiel. Het raakt ons allemaal.

In deze expositie hebben wij de nadruk proberen te leggen op het alledaagse en de bekende gruwelijke beelden hebben wij zoveel mogelijk gemeden.

De lino'sneden van Diana van Hal verbeelden de emoties en de pijn, maar ook de kleuren van de hoop.

In de documentaire van Jeanne van der Horst nodigen de beelden uit om te kijken naar de wereld waarin wij leven, toen en nu. In de film komen een aantal mensen aan het woord, liefdevol en bescheiden geïnterviewd door Marieke van Leeuwen, de stadsdichteres van Dordrecht.

Geen belerende wijsheden in dit project. TRAGEDIES TO REMEMBER wil vooral vragen oproepen.

Wat heeft dit met mij te maken, mijn eigen geschiedenis, de werkelijkheid waarin ik leef en werk? Wat betekent dit voor mijn sociale omgeving? Mijn wensen voor de toekomst?

Het zoeken naar en vinden van antwoorden is aan jullie, aan ons allen.

Dankjewel voor je aandacht.